

השקר הוירטואלי

מטרת הפעולה

החניכים ילמדו מהם המניעים לשקר ועד כמה הוירטואליות מזמנת לשקר.

מבנה הפעולה

- א. מרכיבי השקר
- ב. פינוקיו- למה אתה משקר?
- ג. תשקורת או תקשורת?
- ד. סיכום

מהלך הפעולה

א. מרכיבי השקר

נבקש מהקבוצה לבנות לעצמה דף בפייסבוק.

*אם הפעולה בשבת, נשתמש מראש ברצועות דפים עם תיאורים של הקבוצה: מגובשת, פעילה תמיד, אידיאליסטית, עוזרת לחלש, שמחה, אנרגטית, מצחיקה, יוזמת, אהובה, דומיננטית בסניף וכו'.. תיאורים מאד מאוד טובים וכן תיאורים פחות טובים, אותם אנחנו משערים שהם יעדיפו להשמיט (מרכלים, תחרותיים, פאסיביים, לא מגובשים, אגואיסטים, יבשים, חנונים וכו'..). כמו כן, נוסיף תמונות/ ציורים של ילדים מהקבוצה, מחובקים, תמונות מטיולים וכד' בין היתר יהיו גם תמונות פחות מחמיאות.

הרעיון הוא להבחין איך אנחנו מציגים את עצמנו על הדרך הטובה תמיד, גם כשהמציאות לא בהכרח כזו. נסביר את זה לחניכים, כעקרון שחוזר על עצמו אצלנו, וננסה לראות היכן זה מופיע גם במקרים אחרים בחיינו.

ב. פינוקיו- למה אתה משקר?

החניכים יתמקדו במניע עיקרי לשקר: הרצון להיות מוערך ואהוב על החברה.

1. נדון:

- האם המציאות באמת כזו- כמו שהצגנו את עצמנו? מדוע שינינו את המציאות? מדוע היה לנו כ"כ קל לעשות זאת? איפה יותר קל לשקר- בחיים או במחשב, למה?

2. נשאל את החניכים: מה אדם צריך כדי להיות מאושר?

על הרצפה יהיו מונחות כותרות שהחניכים יצטרכו לדרג ביניהם על מנת ליצור את האדם

המאושר: **(נספח 1)**

אוכל, אהבה, שייכות חברתית, ביטחון, כבוד והערכה, שינה, מחשב, בית, עבודה, מימוש עצמי.

* ניתן להסביר לחניכים את תיאורית פירמידת הצרכים של מאסלו **(נספח 2)**

ג. תשקורת או תקשורת?

נקרא יחד עם החניכים את הכתבה על דודו טופז (נספח 3)
נדון בשאלה של השקר במציאות הממשית, לעומת השקר במציאות הוירטואלית, איפה הוא מופיע יותר, ומדוע.

ד. סיכום

לסיכום, נחלק לחניכים את הקטע הבא של הרב קוק:

"יסוד האושר הוא אהבת האמת בשכל, אהבת היושר בחיים, אהבת היופי ברגש, אהבת הטוב במעשה. ובכל הערכים כולם, כל אדם בונה לו אמת, יושר, יופי וטוב בפני עצמו-כפי מידתו."

{ מתוך הספר "אורות הקודש" }

אם כן, לחברה ישנו חלק משמעותי במניעים לחוסר היושרה: הרצון להיות חלק, להיות נאהב, או אפילו רק להיות 'בסדר' - עלולים לגרום לנו חלילה לסטות מדרך האמת. כשאנחנו משקרים - הרצון הסודי שלנו להיות טובים נחשף למציאות. למרות שהמניע לא נשמע לנו כל כך נורא - בעצם, מי לא רוצה להיות טוב יותר? חוסר היושר פוגם בערכים ובמידות שלנו, ובמקרים קיצוניים יכול אפילו לגרום לכך שנאמין שאנחנו באמת במקום הזה - ויבלום את תהליך התיקון וההשתפרות שלנו.

שייכות חברתית

אוכל

ביטחון

אהבה

כבוד והערכה

שינה

בית

מחשב

מימוש עצמי

עבודה

נספח 2:

תאוריית הצרכים של מאסלו-

תיאוריה זו נהגתה ע"י הפסיכולוג אברהם מאסלו, ועוסקת במניעים של אדם לפעולות בעלות משמעות בחייו.

הצרכים של האדם מחולקים ל 5 רמות, המסודרות בפירמידה. כאשר רמה מסוימת של צורך מסופקת- עובר האדם לרמה הבאה בפירמידה.

הרעיון הבסיסי של התאוריה, כפי שניסח אותה מאסלו, קובע כי לא ניתן לעבור לרמה עליונה יותר של צורך, בלי סיפוק צרכים ברמה תחתונה יותר. עם זאת, מבקרי התאוריה טוענים כי קביעה זו איננה מדויקת, וקיימים מקרים יוצאי דופן בהם מספיק סיפוק מרבי (אך לא מלא) של צרכים מרמה מסוימת על מנת לעבור רמה. כך לדוגמא אדם שאין לו ביטחון בקיומו היום יומי, לא יחשוב על הקמת מפעלים לעזרה לזולת.

רמה ראשונה (בסיס הפירמידה) - הצרכים הביולוגיים של האורגניזם, המאפשרים את קיומו. אלה

מורכבים בעיקר מ:

הצורך לנשום, הצורך לשתות ולאכול, הצורך לסלק פסולת והפרשות, הצורך לישון, הצורך לוויסות טמפרטורת הגוף וכו'. רק לאחר מילוי הצרכים הביולוגיים מסוגל האדם למלא את הצרכים הנוספים.

רמה שנייה - צורך בביטחון

ברמה הזאת, האדם שואף להבין את העולם ולהפוך אותו למובן וצפוי. האדם מנסה עוד מינקותו למצוא סדר בעולם, ועם התבגרותו הוא מאמץ לעצמו תפיסות עולם ופילוסופיות חיים, שנועדו ליצור סדר בעולם. העדר סיפוק של צורך זה, יוצר חרדתיות, ואף דיכאון. השגת צורכי הביטחון עשויה להתבטא ביומיום למשל בהשגת יציבות תעסוקתית, ביתית, משפחתית ועוד. היציבות בתחומי חיים שונים מאפשרת יכולת צפייה וניבוי מסוים של העתיד להתרחש, ויוצרת תחושת ביטחון

רמה שלישית - צורך השתייכות

צרכים חברתיים. צורך להיות מקובל, להיות חלק מקבוצה, לאהוב ולהיות נאהב. בשלב הזה האדם לומד להכיר את עצמו ולגבש זהות עצמית. צורך זה בא לידי ביטוי רק כאשר הצרכים הנמוכים יותר באים לידי ביטוי. חסכים בשלב זה יכולים להביא לבדידות, חרדה חברתית ודיכאון.

רמה רביעית - צורך בהערכה חברתית

צורך להרגיש מכובד על ידי אחרים, צורך לכבוד עצמי ולכבוד אחרים. אלה יכולים למצוא ביטוי דרך מעמד, הכרה חברתית, הערכה מצד הסביבה והכרה בעבודה. חסכים בשלב זה יכולים להוביל לערך עצמי ירוד ותסביכי נחיתות.

רמה חמישית - צורך במימוש עצמי

הצורך של האדם להשתמש בכישורים הייחודיים לו כדי להגיע למימוש היכולת האישית הטמונה בו. זוהי הרמה הגבוהה ביותר ועל פי מאסלו לא רבים זוכים להגיע אליה.
(מעובד ע"פ ויקיפדיה)

"דודו מכור לסם אהבת הקהל"

בזמן שפרשת דודו טופז הולכת ומסתעפת וכל החברים עדיין המומים ונרעשים, פסיכולוגים ומטפלים דווקא לא מופתעים מההפתחויות; "הרעב לתשומת לב הוא התמכרות קשה ביותר", מסביר פרופ' עמוס רולידר, "מדובר ברצון נואש לתשומת לב, ובכמויות שדודו הורגל אליהן – זה כמו 50 סיגריות ביום" יוני פרת | mako | פורסם 01/06/09 14:40

הסתבכותו של דודו טופז בפרשת החשד לתקיפת אנשי התקשורת, מפתיעה אולי את חבריו ומכריו, אבל בהחלט לא גרמה שוק לפסיכולוגים ולמטפלים. "זה מחיר התהילה, והנפילה שבאה לאחריה", מסביר הפסיכולוג פרופ' עמוס רולידר. חוסר היציבות בחייו של טופז לא היה נחלת הקריירה שלו בלבד; גם בחייו האישיים הוא מעולם לא ניהל מסגרת משפחתית יציבה. יש לו שלושה ילדים משלוש נשים שונות, ומערכות הנישואים שלו לא החזיקו מעמד. ובכל זאת, האם כל סלב בנפילה ללא מסגרת משפחתית יציבה, יכול ליפול לתהומות כאלה? האם לא דרושה אי שפיות מסוימת כדי להידרדר למעשי אלימות?

"בוודאי שיש פה משהו נוסף, תופעה שהיא קשה וחריגה במובן הזה שקשורה למבנה אישיות ייחודי. אבל הנפילה כנפילה, עם כל התחושות הקשות, זה דבר שחווה כל כוכב שנפל. דבר עם דן שילון, הוא יספר לך מה הוא עבר. מה החזיק אותו? יכול להיות שאשתו עמדה שם לצידו, יכול להיות שהגולף בקיסריה. תסתכלו על פוליטיקאים אחרי פרישה. לכולם קשה.

ההתמכרות לרייטינג היא כמו סם. זאת התמכרות לסגידה חברתית, וכשאתה לא מקבל אותה עלול להיות מצב של אובדן חושים טוטאלי. כולם מדברים על כמה קשה להיות כוכב נולד, אבל הרבה יותר קשה לאדם להיות למעלה במשך שנים, ואז יום אחד ליפול. כשהסם שלך נלקח ממך, לא צריך להשתומם ולהתפלא כשמישהו מנסה להחזיר לעצמו את הסם בצורה אלימה ופושעת".

-כלומר, אתה יכול להבין איך אדם נורמטיבי הופך לאכזרי בנסיבות האלה?
"דודו חשוד שהוא פגע באנשים שלקחו ממנו את הסם – מה מפתיע כאן? מדובר ברצון נואש לתשומת לב, ובכמויות שדודו הורגל אליהן – זה כמו 50 סיגריות ביום. ראיתי בטלוויזיה איך בסוף ההצגה שלו הוא מעביר מיקרופון בין האנשים בקהל, שיגידו איך וכמה הם אוהבים אותו. אתה מסתכל על האדם הזה ואומר – רחמים עליו שהוא מנסה בכל מחיר להחזיר לעצמו טיפה מהסם הזה. זה בדיוק התהליך שמביא בן אדם לאובדן עשתונות. סגידה חברתית זה סם קשה במיוחד, ודודו רצה לחזור להזריק אותו".

"אהבת הקהל היא התמכרות שנותנת לאדם הרגשה שהוא נפלא ומקסים", מסבירה הפסיכולוגית הקלינית ד"ר איריס רייצס. "זה מתחיל מהעיניים המתפעלות של ההורים שלנו כילדים - כך נבנה הדימוי העצמי שלנו, משם מתחיל טיפוח האגו. זו התפתחות בריאה. אבל במקרה של מפורסמים, ההכרה ואהבת הקהל נשענות על הדימוי של האדם, ועולה השאלה עד כמה בעצם הם מכירים אותו. ברגע הנפילה, האדם מסתכל במראה ופתאום רואה את עצמו בגדול האמיתי שלו, והוא לא יודע איך להתמודד עם זה".

-מה סלב יכול לעשות כדי לרכך את הנפילה שתבוא?
ד"ר רייצס: הדבר הכי בולט בפרשה הזו היא שאין חסינות לאף אחד. כמו שהתקשורת המליכה את דודו טופז, כך היא מורידה אותו עכשיו. מתעללים בו עוד לפני שנשפט, באותה אכזריות ובאותה פולשנות שלא נותנת לאדם שום תחושה של שליטה. לסלבס אין שליטה על זה- לא בהמראה ולא בנחיתה".